

fælles principerklæring om Grønlands inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Det handler om medinddragelse, medindflydelse og ligeværdighed i spørgsmål af særlig betydning for Grønland, og de dansk-grønlandsk-amerikanske forhandlinger med USA er et glimrende eksempel på, at regeringen er fast besluttet på at sætte handling bag det princip, som vi sammen skrev i Itilleq.

Hvad er vi så nået til enighed med USA om? Tingets medlemmer har modtaget de tre tekster vedrørende grundelementerne: for det første modernisering af forsvarsaftalen, for det andet etablering af et økonomisk-teknisk samarbejde og for det tredje samarbejde om miljø i Grønland. Lad mig kort skitsere nogle af de afgørende punkter i de tre tekster.

Moderniseringen af forsvarsaftalen afspejler, at tingene har udviklet sig meget siden kolonitiden, hvor aftalen jo i sin tid blev indgået. For Danmark/Grønland har det været vigtigt at kodificere gældende praksis i forbindelse med den amerikanske militære tilstedeværelse, som den har udviklet sig med tiden. Jeg vil her særlig fremhæve spørgsmålet om anvendelsen af NATO's Status of Forces Agreement, den såkaldte SOFA, og dens bestemmelse i Grønland. USA har her accepteret det overordnede princip om NATO-SOFA'ens forrang for de relevante bestemmelser i forsvarsaftalen.

Især har spørgsmålet om strafferetlig jurisdiktion haft bevågenhed. USA ønskede at fastslå de begrænsninger på Danmarks og Grønlands myndigheders adgang til at retsforfølge udsendt personel, som følger af forsvarsaftalen. Det kunne vi imidlertid ikke acceptere, og resultatet blev, at amerikanerne imødekom os, således at der i aftalen slet og ret står, at SOFA'ens bestemmelser om strafferetlig jurisdiktion gælder, uden at der er knyttet nogen forbehold dertil. Efter vores opfattelse er det et helt naturligt og nødvendigt resultat.

I den økonomisk-tekniske erklæring udstikkes rammerne for, hvorledes et vedvarende og substantielt Grønland-USA-samarbejde til gavn for Grønland forventes udfoldet. Centralt står her en fælles komité, Joint Committee, som skal identificere og beslutte fælles projekter under forbehold for bevillingsmæssig godkendelse. For Danmark/Grønland har det været afgørende at forpligte USA på, at arbejdet i komiteen skal have opbakning fra de respektive systemer, så det, der aftales i komiteen, står til troende og vil blive implementeret – med andre ord: Det er

ikke nok med en snakkeklub. Også dette er USA enig i, og USA afgiver derfor i forbindelse med underskriftsceremonien forsikringer om, at fælleskomiteen får beføjelser til at sikre, at der kan produceres konkrete resultater – ikke kun her og nu, men så sandelig også i fremtiden.

Gennem et offentligt factsheet forventer vi endvidere at fastholde hinanden på en række konkrete samarbejds muligheder på både kort og lang sigt. Dette factsheet vil også fremhæve konkrete fordele for Grønland i form af kontrakter, når Thuleradaren skal opgraderes. Alene i 2005 forventes der at blive brugt over 20 mio. dollars på bygningsarbejde og løbende vedligeholdelse på Thulebasen, og mere vil følge de næste år. Hertil kommer basekontrakten på en forventet værdi af 50 mio. dollars årligt de næste 10 år.

Men giver Thulebasen ikke i forvejen et godt og stort økonomisk afkast for Grønland? Jo, det gør basen. Valget står imidlertid ikke mellem på den ene side at videreføre status quo og på den anden side status quo plus noget mere. USA har tydeligvis på det seneste udskudt moderniseringer i afventning af et dansk-grønlandsk svar. I fravær af et tilsagn om opgradering må USA forventes at prioritere nyinvesteringer andre steder, mens aktivitetsniveauet på Thulebasen vil gå ned, men nu sker der altså det modsatte.

Desuden kan der peges på rammeaftaler for videnskabeligt samarbejde, som med tiden kan få meget stor betydning for Grønland, også når det gælder naturressourcer som olie, gas og mineraler.

Kl. 9.10

Fra amerikansk side har man endvidere givet tilsagn om, at USA vil indgå en rammeaftale med Danmark/Grønland om samarbejds muligheder vedrørende missilteknologi. En sådan rammeaftale sigter bl.a. på at skabe indsigt i og mulig involvering af både staten og industrien i det amerikanske missilforsvarsprojekt.

Miljøerklæringen er en fremadrettet og forebyggende aftale. Det fastslås bl.a., at de højeste miljøstandarder altid vil gælde på Thule Airbase, uanset om de er amerikanske, danske eller grønlandske. Når strenge standarder etableres, reducerer vi risikoen for at komme til at stå over for et stort miljøproblem, når/hvis USA engang indskrænker eller forlader Thulebasen. Desuden etableres en konsultationsmekanisme med henblik på at drøfte standarder, prioriteter og generelle miljøspørgsmål på Thule Airbase, herunder afgive anbefalinger om konkrete miljøforanstaltninger. I factsheet forventes det endvidere fast-